

Trường Đại Học Tài Chính-Marketing

PHÂN TÍCH VÀ DỰ BÁO RỦI RO CÁC ĐỊNH CHẾ TÀI CHÍNH

PGS.TS Phan Thị Hằng Nga

THUYẾT TRÌNH GIỮA KỲ

www.themegallery.com

STT	Chủ đề Thuyết trình
1	Hiệu quả hoạt động của các ĐCTC VN
2	Quản lý vốn tập trung FTP(Funds Transfer Pricing)
3	Rủi ro tín dụng tác động hiệu quả hoạt động kinh doanh
4	Sử dụng các công cụ phái sinh phòng ngừa rủi ro
5	Điều hành tỷ giá của NHNN qua các thời kỳ
6	Phân tích vai trò của các ĐCTC đến kiểm soát RR rửa tiền
7	Quản trị rủi ro và Basel
8	Các yếu tố tác động năng lực cạnh tranh của các ĐCTC
9	Phân tích rủi ro công nghệ của các ĐCTC tại Việt Nam
10	Dự báo rủi ro của các ĐCTC Việt Nam
11	Phân tích yếu tố tác động đến rủi ro thị trường của các ĐCTC Việt Nam

Tài liệu tham khảo

1 Tài liệu chính:

[1] Nguyễn Văn Tiến, “Quản trị rủi ro kinh doanh ngân hàng”, NXK Thống kê.

2 Tài liệu tham khảo:

- ❖ [2] Anthony Saunders, Marcia Millon Cornett, “Financial Institutions Management”, 8th edition, McGrawHill International Edition (AM).
- ❖ [3] Peter S. Rose, Sylvia C. Hudgins, “Bank management & Financial services”, 9th edition, McGrawHill (PS).
- ❖ [4] Jean Dermine, “Bank valuation & value-based management”, McGrawHill 2009.

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

1. Khái niệm về các định chế tài chính

Các định chế tài chính (financial institutions) là những tổ chức trung gian hoạt động trên thị trường tài chính, có chức năng huy động vốn từ các chủ thể thặng dư vốn và phân bổ nguồn vốn đó cho các chủ thể có nhu cầu vốn trong nền kinh tế. Thông qua quá trình này, các định chế tài chính góp phần nâng cao hiệu quả phân bổ nguồn lực, giảm chi phí giao dịch và thúc đẩy tăng trưởng kinh tế.

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

1. Khái niệm về các định chế tài chính

Trong bối cảnh hiện đại, các định chế tài chính không chỉ thực hiện chức năng trung gian vốn mà còn cung cấp nhiều dịch vụ tài chính khác như quản lý rủi ro, thanh toán, tư vấn đầu tư và quản lý tài sản, qua đó trở thành một bộ phận không thể thiếu trong hệ thống tài chính quốc gia.

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

Các định chế tài chính phổ biến ở Việt Nam:

- **Ngân hàng trung ương**
- **Ngân hàng thương mại**
- **Liên hiệp tín dụng**
- **Hiệp hội tiết kiệm và cho vay**
- **Công ty tài chính**
- **Ngân hàng và công ty đầu tư**
- **Công ty môi giới chứng khoán**
- **Công ty bảo hiểm**

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

2. Vai trò của các định chế tài chính

- Trung gian tài chính
- Tạo tiền
- Cung ứng và phát triển các sản phẩm.

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

3. Rủi ro của các định chế tài chính

Rủi ro của các định chế tài chính được hiểu là khả năng xảy ra các tổn thất tài chính do những biến động bất lợi của thị trường, sự vi phạm nghĩa vụ của đối tác, hoặc các sai sót trong hoạt động nội bộ.

Ngoài ra, trong bối cảnh toàn cầu hóa tài chính và sự phát triển của công nghệ tài chính (FinTech), các định chế tài chính còn phải đối mặt với các rủi ro mới như rủi ro công nghệ thông tin, rủi ro an ninh mạng và rủi ro danh tiếng.

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

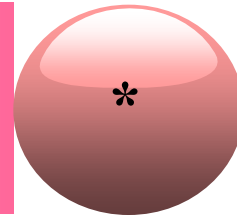
4. Phân loại các loại rủi ro của các định chế tài chính

➤ Rủi ro không chỉ gây tổn thất về vốn, tài sản của các định chế tài chính mà còn ảnh hưởng xấu tới mức độ tín nhiệm và thương hiệu của các định chế tài chính.

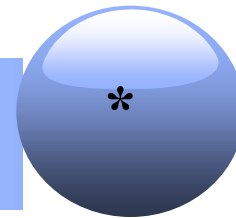

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

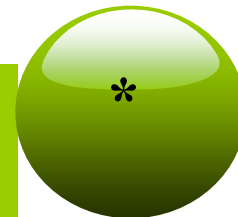
Rủi ro tín dụng

Rủi ro thanh khoản

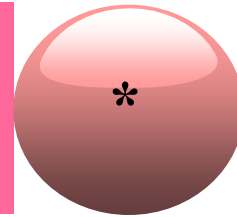

Rủi ro thị trường

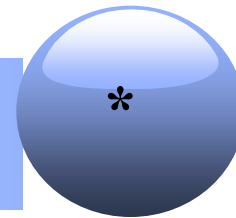

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

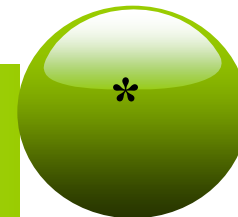
Rủi ro hoạt động

Rủi ro chiến lược

Rủi ro danh tiếng

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

5. Kiểm soát rủi ro của các định chế tài chính

Kiểm soát rủi ro của các định chế tài chính là quá trình nhận diện, đo lường, giám sát và quản lý các rủi ro nhằm giảm thiểu khả năng xảy ra tổn thất và đảm bảo sự ổn định của tổ chức cũng như hệ thống tài chính. Hoạt động kiểm soát rủi ro đóng vai trò quan trọng trong việc bảo vệ sự an toàn và bền vững của các định chế tài chính.

STT	Loại rủi ro	Ví dụ	Chỉ tiêu/Phương pháp đo lường rủi ro	Phương pháp kiểm soát
1	Rủi ro tín dụng (Credit Risk)	Khách hàng vay vốn không trả được nợ, doanh nghiệp phá sản làm ngân hàng mất khả năng thu hồi vốn	- Tỷ lệ nợ xấu (NPL ratio) - Tỷ lệ nợ quá hạn	Thẩm định tín dụng chặt chẽ, chấm điểm tín dụng, yêu cầu tài sản bảo đảm, trích lập dự phòng rủi ro
2	Rủi ro thanh khoản (Liquidity Risk)	Ngân hàng không đủ tiền mặt khi khách hàng rút tiền hàng loạt (bank run)	- Tỷ lệ dự trữ bắt buộc - Tỷ lệ dự trữ thặng dư - Tỷ lệ cho vay trên huy động (LDR)	Duy trì tỷ lệ thanh khoản theo Basel III (LCR, NSFR), dự trữ tiền mặt, quản lý tài sản – nguồn vốn (ALM)
3	Rủi ro thị trường (Market Risk)	Giá chứng khoán, lãi suất hoặc tỷ giá biến động làm giảm giá trị danh mục đầu tư của ngân hàng	- Value at Risk (VaR) - Stress testing	Đa dạng hóa danh mục đầu tư, sử dụng công cụ phái sinh phòng ngừa rủi ro (hedging), áp dụng mô hình VaR
4	Rủi ro lãi suất (Interest Rate Risk)	Lãi suất thị trường tăng khiến chi phí huy động tăng nhưng lãi suất cho vay cố định không thay đổi	- GAP lãi suất (Interest rate gap) - Duration gap - Thu nhập lãi thuần (NIM)	Quản lý chênh lệch kỳ hạn tài sản – nguồn vốn (GAP), điều chỉnh cơ cấu lãi suất, sử dụng hợp đồng hoán đổi lãi suất
5	Rủi ro hoạt động (Operational Risk)	Lỗi hệ thống CNTT, gian lận nội bộ, sai sót trong quy trình nghiệp vụ	- Số lượng sự cố hoạt động - Tổn thất hoạt động (Operational loss) - Key Risk Indicators	Thiết lập hệ thống kiểm soát nội bộ, phân tách nhiệm vụ, kiểm toán nội bộ, áp dụng quản trị rủi ro

6	Rủi ro pháp lý (Legal Risk)	Tổ chức tài chính bị kiện hoặc vi phạm quy định pháp luật dẫn đến phải bồi thường hoặc bị phạt	- Số vụ kiện tụng - Chi phí pháp lý phát sinh - Mức phạt hành chính	Tuân thủ pháp luật, xây dựng bộ phận pháp chế, rà soát hợp đồng và quy trình pháp lý
7	Rủi ro tuân thủ (Compliance Risk)	Vi phạm quy định phòng chống rửa tiền (AML), dẫn đến bị phạt nặng	- Số vụ vi phạm tuân thủ - Chỉ số tuân thủ nội bộ - Số lượng báo cáo AML	Áp dụng hệ thống kiểm soát tuân thủ, đào tạo nhân viên, kiểm tra định kỳ
8	Rủi ro danh tiếng (Reputation Risk)	Ngân hàng bị nghi ngờ gian lận hoặc thông tin tiêu cực làm mất niềm tin của khách hàng	- Chỉ số uy tín thương hiệu - Mức độ rút tiền của khách hàng - Chỉ số truyền thông tiêu cực	Minh bạch thông tin, quản trị truyền thông, xử lý khủng hoảng và nâng cao đạo đức nghề nghiệp
9	Rủi ro chiến lược (Strategic Risk)	Quyết định đầu tư sai hướng, mở rộng thị trường không hiệu quả	- ROA, ROE - Market share - KPI chiến lược	Phân tích chiến lược, đánh giá thị trường, quản trị rủi ro cấp chiến lược
10	Rủi ro hệ thống	Khủng hoảng tài chính làm nhiều ngân hàng cùng gặp	- Capital Adequacy Ratio (CAR) - Chỉ số Z-score	Giám sát vĩ mô của ngân hàng trung ương, quy định an toàn vốn

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

6. Dự báo Rủi ro của các định chế tài chính

6.1 Khái niệm dự báo rủi ro cho các định chế tài chính

Dự báo rủi ro cho các định chế tài chính là quá trình sử dụng các mô hình phân tích, dữ liệu lịch sử và các phương pháp định lượng nhằm ước lượng khả năng xảy ra các sự kiện rủi ro trong tương lai, từ đó hỗ trợ các tổ chức tài chính và cơ quan giám sát đưa ra các biện pháp phòng ngừa và quản trị rủi ro phù hợp.

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

6.2 Các phương pháp dự báo rủi ro cho các định chế tài chính

1 Phương pháp thống kê và mô hình định lượng

Một trong những phương pháp phổ biến trong dự báo rủi ro tài chính là sử dụng các mô hình thống kê để phân tích dữ liệu lịch sử và dự đoán xu hướng trong tương lai.

Các mô hình như Value at Risk (VaR) thường được sử dụng để ước lượng mức tổn thất tối đa có thể xảy ra trong một khoảng thời gian nhất định với một mức độ tin cậy xác định.

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

6.2 Các phương pháp dự báo rủi ro cho các định chế tài chính

1 Phương pháp thống kê và mô hình định lượng

Bên cạnh đó, các mô hình dự báo chuỗi thời gian như ARIMA hoặc GARCH cũng thường được sử dụng để dự báo biến động của lãi suất, tỷ giá hoặc giá chứng khoán – những yếu tố có ảnh hưởng trực tiếp đến rủi ro của các định chế tài chính.

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

6.2 Các phương pháp dự báo rủi ro cho các định chế tài chính

1 Phương pháp thống kê và mô hình định lượng

Bên cạnh đó, các mô hình dự báo chuỗi thời gian như ARIMA hoặc GARCH cũng thường được sử dụng để dự báo biến động của lãi suất, tỷ giá hoặc giá chứng khoán – những yếu tố có ảnh hưởng trực tiếp đến rủi ro của các định chế tài chính.

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

6.2 Các phương pháp dự báo rủi ro cho các định chế tài chính

2 Mô hình dự báo phá sản và rủi ro tài chính

Một số mô hình được thiết kế chuyên biệt để dự báo nguy cơ mất khả năng thanh toán hoặc phá sản của các tổ chức tài chính. Trong đó, mô hình **Z-score của Altman (1968)** là một trong những mô hình nổi tiếng nhất được sử dụng để đánh giá khả năng phá sản của doanh nghiệp và tổ chức tài chính.

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

6.2 Các phương pháp dự báo rủi ro cho các định chế tài chính

3 Phương pháp kiểm tra sức chịu đựng (Stress Testing)

Stress testing là phương pháp đánh giá khả năng chịu đựng của các định chế tài chính trước các cú sốc kinh tế hoặc tài chính nghiêm trọng. Phương pháp này thường được sử dụng bởi các ngân hàng trung ương và cơ quan giám sát tài chính để đánh giá mức độ ổn định của hệ thống ngân hàng.

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

6.2 Các phương pháp dự báo rủi ro cho các định chế tài chính

4 Phương pháp dự báo dựa trên trí tuệ nhân tạo và dữ liệu lớn

Trong những năm gần đây, các phương pháp dự báo rủi ro dựa trên trí tuệ nhân tạo (AI) và học máy (machine learning) ngày càng được sử dụng rộng rãi trong lĩnh vực tài chính. Các thuật toán như mạng nơ-ron nhân tạo (ANN), cây quyết định (decision trees) và random forest có khả năng xử lý khối lượng dữ liệu lớn và phát hiện các mối quan hệ phức tạp giữa các biến tài chính.

Chương 1: Tổng quan về quản trị rủi ro các định chế tài chính

7. Ý nghĩa của dự báo rủi ro đối với các định chế tài chính.

Thứ nhất, dự báo rủi ro giúp các định chế tài chính nhận diện sớm các nguy cơ tiềm ẩn.

Thứ hai, dự báo rủi ro hỗ trợ quá trình ra quyết định trong quản trị tài chính.

Thứ ba, dự báo rủi ro góp phần nâng cao hiệu quả của hệ thống quản trị rủi ro.

Thứ tư, dự báo rủi ro giúp tăng cường khả năng chống chịu của các định chế tài chính trước các cú sốc kinh tế và tài chính.

Thứ năm, dự báo rủi ro góp phần đảm bảo sự ổn định của hệ thống tài chính.